

Konkurs biblijny: Głosić Ewangelię na wzór św. Pawła

Materiały

Etap szkolny: Nawrócenie, praca w Antiochii i pierwsza podróż misyjna św. Pawła apostoła (Dz 9,1-31, 11,19-30; 13,1-15,35)

1. Spotkanie Szawła ze zmartwychwstałym Jezusem i przyjęcie go do Kościoła (Dz 9,1-19)

W Dziejach Apostolskich Łukasz wprowadza postać Pawła (w 7,58), używając w pierw jego pierwotnej zlatynizowanej formy Szaweł (czyli z hebrajskiego „uproszony”). Imię Paweł pojawia się w księdze dopiero od Dz 13,9. Szaweł z gorliwości do religii żydowskiej na początku był fanatycznym prześladowcą Jezusowych uczniów (zob. Dz 7,58; 8,1.3). W tym też celu udał się z Jerozolimy do Damaszku, by realizować swe prześladowcze plany (9,1-2). Jednak u kresu podróży objawił mu się zmartwychwstały Jezus (9,3-6). A ponieważ stracił wzrok, do Damaszku dostał się dzięki pomocy towarzyszących mu ludzi i przez trzy dni w ciemnościach i poście wchodził w proces wewnętrznej przemiany (9,7-9).

W tym samym czasie Ananiasz, jeden z uczniów Chrystusa w Damaszku, w widzeniu otrzymał od Niego nakaz, by poszedł do modlącego się Szawła w domu Judy (9,10-12). Ponieważ Pan rozwił jego obawy co do Szawła (9,13-16), Ananiasz spełnił zleconą mu misję. Udał się więc pod wskazany adres i odwołując się do widzenia, uzdrowił Szawła ze ślepoty i włączył go do Kościoła przez dar Ducha Świętego i chrzest święty. Posiłkiem, który spożył, mogła być Eucharystia, choć o tym wprost się nie mówi. Zamysłem Łukasza jest podkreślić, że Szawłowi została przywrócona pełnia sił, by mógł zanieść imię Chrystusa na cały świat (9,17-19).

2. Początki ewangelizacji Szawła i przyjaźń z Barnabą (Dz 9,20-31)

Po przyjęciu do Kościoła Szaweł w synagogach Damaszku zaczął odważnie głosić, że Jezus jest Synem Bożym (9,20). Żydzi nie mogli zrozumieć, jak on z największego prześladowcy chrześcijan stał się żarliwym i przekonującym głosicielem ich Założyciela (9,21-22). A kiedy przekonali się, że stał się wierzącym w Jezusa, podjęli decyzję, żeby go zgładzić. Jednak ktoś przestrzegł Szawła przed tym,

co go czeka. Dzięki temu chrześcijanie przyszli mu z pomocą i pod osłoną nocy, przez mur miejski spuścili go na zewnątrz i wyprawili w dalszą drogę (9,23-25).

Po ucieczce z Damaszku Szaweł przybył do Jerozolimy. Jednak tutaj spotkała go nieufność i zamknięcie się ze strony chrześcijan, którzy pamiętali go jako swego wcześniejszego prześladowcę (9,26). W tej sytuacji pomocną dłoń wyciągnął do niego Barnaba. To on „przygarnął go” i zaprowadził do apostołów, przed którymi poświadczył o jego spotkaniu ze zmartwychwstałym Panem i ewangelizacji w Damaszku (9,27). W ten sposób przekonał apostołów, którzy uznali w nim tę samą godność i pozwolili na swobodne nauczanie. Jego szczególnymi adresatami stali się Żydzi helleniści, z którymi wcześniej dzielił te same poglądy. Dysputy z nimi doprowadziły jednak do tego, że próbowali go zabić. Dlatego współbracia postanowili wysłać go do rodzinnego Tarsu (9,28-30). Nie przyczyniło się to jednak do zahamowania ewangelizacji, o czym mówi Łukasz w końcowym podsumowaniu (9,31).

3. Wspólne zakładanie Kościoła przez Barnabę i Szawła w Antiochii Syryjskiej (Dz 11,19-30)

Podczas gdy w życiu Szawła nastał okres odosobnienia, Kościół nadał się rozwijał. Łukasz ukazuje to na przykładzie Antiochii Syryjskiej nad Orontesem, gdzie znaleźli schronienie judeochrześcijanie, uciekający przed prześladowaniami w Jerozolimie (11,19). Oni jako pierwsi zaczęli głosić „Dobrą Nowinę o Panu Jezusie” nie tylko Żydom, ale także Grekom, to znaczy poganom. Dzięki ich pozytywnej odpowiedzi Antiochia stała się prężnym ośrodkiem chrześcijan nawróconych z pogaństwa (11,20-21).

Na wieść o tym zareagował Kościół matka w Jerozolimie, oficjalnie wysyłając do Antiochii Barnabę (11,22). Po rozeznaniu zastanej sytuacji, z radością zobaczył wiele dowodów działania łaski Bożej. Zachęcał więc wszystkich do wytrwania przy Chrystusie Panu i sam zaangażował się w głoszenie Ewangelii (11,23). Barnaba okazał się prawdziwym przewodnikiem wspólnoty, mając trzy zasadnicze cechy: piękne człowieczeństwo, otwartość na Ducha Świętego i wielką wiarę. Nie dziwi więc stwierdzenie Łukasza, że pozyskano dla Pana wielką liczbę wiernych (11,24).

W tej sytuacji Barnaba udał się do Tarsu, aby odszukać Szawła i pozyskać go do antiocheńskiej misji (11,25). Ponieważ Szaweł pozytywnie odpowiedział na zaproszenie,

apostołowie przez cały rok wspólnie pracowali w antiocheńskim Kościele. Skutkiem ich nauczycielskiej posługi stała się żywa wspólnota uczniów Chrystusa. Dzięki temu, że w pełni ujawniła się ich tożsamość, po raz pierwszy w Antiochii zaczęto nazywać ich „chrześcijanami”, a więc tymi, którzy są Chrystusa (11,26).

Potwierdzeniem tego w odniesieniu do całej wspólnoty jest relacja o zbiórce pieniężnej na rzecz głodujących współbraci w Judei. Inicjatywa pomocy była odpowiedzią na głos proroków przybyłych do Antiochii z Jerozolimy, wśród których imiennie mowa jest o Agabosie (11,27-28). Spełnienie się jego proroctwa za panowania cesarza Klaudiusza pobudziło chrześcijan Antiochii do udzielenia pomocy braciom w Judei. Zebraną pomoc przekazali im przez posługę Barnaby i Szawła (11,29-30). Wracając do Antiochii wzięli ze sobą Jana zwanego Markiem, który był kuzynem Barnaby (zob. Dz 12,25).

4. Początek wspólnej misji Barnaby i Pawła (Dz 13,1-12)

Wnet po powrocie Barnaby i Szawła z Jerozolimy zrodziła się w antiocheńskim Kościele inicjatywa wyprawy misyjnej. Stało za nią pięciu liderów wspólnoty, określonych mianem „prorocy i nauczyciele” (13,1). Trwając na modlitwie połączonej z postem, przez jednego z nich wspólnota otrzymała wezwanie do wyznaczenia Barnaby i Szawła do dzieła misyjnego (13,2). Doszło do niego w kontekście postu i modlitwy poprzez gest włożenia rąk i ich posłania (13,3).

Pierwszym etapem ich misyjnej działalności stał się Cypr, z którego pochodził Barnaba (por. Dz 4,36). Apostołowie, mając do pomocy Jana Marka, rozpoczęli ewangelizację od przepowiadania w synagogach Salaminy (13,4-5). Następnie po przejściu całej wyspy doszli do portowego miasta Pafos, gdzie natrafili na fałszywego żydowskiego proroka i maga o imieniu Bar-Jezus (13,6). Gdy rezydujący w tym mieście prokonsul rzymski Sergiusz Paweł chciał słuchać apostołów, wówczas mag był przeciwny temu. Jednak prokonsul wezwał do siebie Barnabę i Szawła, by słuchać słowa Bożego (13,7-8). W jego domu za sprawą Szawła, nazywanego odtąd Pawłem, doszło do konfrontacji Ewangelii z magią. Paweł ujawniając przewrotną postawę maga, nazywanego także Elimasem, zapowiedział mu karę Bożą w postaci czasowej ślepoty

(13,9-11a). Natychmiastowe spełnienie się tej zapowiedzi Pawła sprawiło, że prokonsul uwierzył, widząc skuteczność „nauki Pańskiej” (13,11b-12).

5. Ewangelizacja w Antiochii Pizydyjskiej (Dz 13,13-52)

Po opuszczeniu Cypru na czele wyprawy misyjnej stanął Paweł i poprowadził ją do Perge w Pamfilii. Tutaj z misji wycofał się Jan Marek i wrócił do Jerozolimy. Natomiast apostołowie dotarli do Antiochii Pizydyjskiej, gdzie w szabat pojawili się w miejscowej synagodze (13,13-14). Paweł wykorzystał możliwość zabrania głosu i wygłosił mowę misyjną skierowaną do Żydów i bojących się Boga pogan (13,15-16). W pierwszej jej części wylicza dobrodziejstwa Boże względem narodu wybranego, które osiągnęły pełnię w osobie i dziele Jezusa Zbawiciela (13,17-25). Centralna część mowy jest kerygmatem, czyli orędziem o Jego zbawczym dziele opartym na Jego męce, śmierci i zmartwychwstaniu (13,26-37). Na trzecią część mowy składa się zaproszenie słuchaczy do skorzystania z otwartej dla wszystkich możliwości zbawienia dokonanego przez Jezusa Chrystusa (13,38-41).

Mowa Pawła wywarła duże wrażenie na słuchaczach. Nie tylko poproszono apostołów o kontynuowanie nauczania w następnym szabat, ale wielu Żydów i prozelitów zatrzymało się dłużej na rozmowę z nimi (13,42-43). Ponieważ za tydzień prawie całe miasto zebrało się na słuchanie słowa Bożego, zazdrośni Żydzi sprzeciwiali się temu, co mówił Paweł (13,44-45). Wówczas apostołowie, odwołując się do Bożego planu zbawienia, wskazali na pogan jako adresatów słowa Bożego (13,46-47). W odpowiedzi na decyzję apostołów miejscowi poganie związani z synagogą przyjęli ich naukę, a przez nich słowo Boże rozchodziło się po całej krainie (13,48-49). Wywołało to reakcję Żydów, którzy podburzyli pobożne kobiety i znaczniejszych obywateli i wyrzucili apostołów z miasta (13,50). Ich końcowy, symboliczny gest na odejście, podkreślił rozdział nowej wspólnoty uczniów Chrystusa od Żydów, którzy wzgardzili głoszoną im Ewangelią (13,51-52).

6. Paweł i Barnaba wobec trudności i wyzwań w ewangelizacji (Dz 14,1-28)

Po opuszczeniu Antiochii Pizydyjskiej apostołowie zatrzymali się na dłużej w Ikonium. Podobnie jak to czynili wcześniej, ewangelizację zaczęli od synagogi

i odnieśli wielki sukces w postaci licznych nawróceń. Jednak Żydzi, którzy nie uwierzyli, podburzyli i wrogo usposobili pogan do nowo powstałej wspólnoty Kościoła (14,1-2). Ponieważ nie były to otwarte prześladowania, apostołowie dalej prowadzili ewangelizację, która doprowadziła do ostrego podziału mieszkańców Ikonium (14,3-4). Gdy apostołowie dowiedzieli się o grożącym im prześladowaniu, uciekli do dalszych miast Likaonii (14,5-6a).

Po ucieczce z Ikonium Paweł i Barnaba udali się do Listry, a następnie do Derbe, oraz w ich okolice, głosząc Ewangelię (14,6b-7). Ponieważ w Listrze nie było synagogi, bezpośrednio spotkali się z poganami. Podczas ich nauczania, Paweł widząc wiarę słuchającego go kaleki od urodzenia, uzdrowił go (14,8-10). Cud wywołał spontaniczną reakcję tłumów, które bałwochwalczo uznały Barnabę za Zeusa, a Pawła za Hermesa. A kapłan z podmiejskiej świątyni Zeusa chciał złożyć ofiarę na ich cześć (14,11-13). Znakiem ich protestu był gest rozdarcia swoich szat (14,14), którego dopełnieniem była mowa przypisana obydwu apostołom (14,15-17). W ten sposób chcieli odwieść słuchaczy od kultu bożków i doprowadzić do wiary w jedyne, żywego Boga, Stwórcę świata i Miłośnika ludzi. Dzięki mowie udało się apostołom powstrzymać tłumy przed złożeniem im ofiary (14,18). Do Listry przybyli jednak Żydzi z Antiochii Pizydyjskiej i z Ikonium, którzy podburzyli mieszkańców i doprowadzili do ukamienowania Pawła. A kiedy oprawcy odeszli, sądząc, że nie żyje, uczniowie Pana doprowadzili go do życia i powrócili z nim do miasta (14,19-20a).

Zaraz w następnym dniu, po nieudanej próbie ukamienowania, Paweł z Barnabą udali się do Derbe, gdzie z powodzeniem razem głosili Ewangelię. Stąd rozpoczął się ich powrót do Antiochii Syryjskiej przez Listrę, Ikonium i Antiochię Pizydyjską (14,20b-21). Czynili to, kierując się wielką duszpasterską troską o założone tam wcześniej chrześcijańskie wspólnoty (14,22-23). Następnie przeszli przez Pizydię, dotarli do Pamfilii, nauczali w Perge, by z portu w Attalii, odpłynąć do Antiochii, skąd rozpoczęła się ich misja (14,24-26). Po powrocie zgromadzili miejscowy Kościół, by podzielić się tym wszystkim, co Bóg przez nich zdziałał (14,27-28).

7. Zaangażowanie Pawła i Barnaby w walkę o jedność Kościoła (Dz 15,1-35)

Postawa Pawła i Barnaby, którzy od chrześcijan nie wymagali zachowywania żydowskiego Prawa, wywołała reakcję judeochrześcijan z Jerozolimy. Oni to w obronie obrzezania udali się do Antiochii, doprowadzając do wielkich sporów i dyskusji z Pawłem i Barnabą (15,1-2a). Zadecydowano więc, że w tej sprawie muszą wypowiedzieć się apostołowie i starsi w Jerozolimie. W tym celu wysłano więc do Jerozolimy delegację na czele z obydwoma apostołami, którzy wędrując przez Fenicję i Samarię, mogli przekonać się o słuszności swej strategii misyjnej (15,2b-3). Kiedy jednak przedstawili ją w Jerozolimie, ze względu na nawróconych rygorystów ze stronnictwa faryzeuszów, zaistniała konieczność oficjalnego rozpatrzenia spornej kwestii (15,4-5).

W tym celu zebrali się więc apostołowie i starsi (15,6). Łukasz nie podaje szczegółowego zapisu całej dyskusji. Zadowala się jedynie krótkimi zapisami przemówień Piotra i Jakuba. Pierwszy z nich, odwołując się do swego doświadczenia z poganinem Korneliuszem w Cezarei (zob. Dz 10), stwierdził, że powrót do obrzezania i innych przepisów Prawa byłby nakładaniem na uczniów Chrystusa jarzma, jakiego sami Żydzi nie są w stanie zachować (15,7-11). Po wypowiedzi Piotra nastąpiły jeszcze świadectwa Pawła i Barnaby z ich misji wśród pogan (15,12). Dopiero po nich głos zabrał Jakub, który przywołał słowa proroków o odbudowie domu Dawida połączonej z przynależnością pogan do ludu Bożego (15,13-18). Na ich podstawie oświadczył, że nie należy stawiać przeszkód poganom, którzy nawracają się do Boga (15,19). Jednak na zasadzie pewnego kompromisu zaproponował, by nawróceni poganie powstrzymywali się „od pokarmów ofiarowanych bożkom, od nierządu, od tego co uduszone, i od krwi” (15,20-21).

Wynik soborowej debaty o wzajemnych relacjach Żydów i pogan nawracających się na chrześcijaństwo należało przesłać Kościołowi w Antiochii. Jerozolimskie zgromadzenie zdecydowało więc, że jego urzędowymi delegatami będą Juda zwany Barsabą i Sylas, znany też pod imieniem Sylwan, razem z Barnabą i Pawłem (15,22). Delegaci zostali wysłani z oficjalnym dekretem. Po wyjaśnieniu genezy soborowego pisma i rekomendacji delegatów zawiera ono istotną decyzję, by nie nakładać na pogan

żadnych ciężarów. Na końcu mowa jest jednak o dobrowolnych ograniczeniach proponowanych poganom przez Jakuba, ale tylko w celu zachowania lepszych stosunków z Żydami w tej samej kościelnej wspólnocie (15,23-29).

Posłańcy po przybyciu do Antiochii zwołali całą wspólnotę Kościoła, by przekazać jej soborowy dekret (15,30). Dokonali tego poprzez uroczysty akt jego odczytania, poparty dodatkowymi prorockimi wystąpieniami Judy i Sylasa (15,31-32). Po jakimś czasie delegaci udali się w drogę powrotną do Jerozolimy (15,33). Niektóre kodeksy i Wulgata dodają werset 34, który dopowiada, że do Jerozolimy wrócił tylko sam Juda, gdyż Sylas wołał pozostać w Antiochii. Na koniec Łukasz wraca jeszcze do postaci Pawła i Barnaby, podkreślając ich dalszą ewangelizację w Antiochii (15,35).